

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата юридичних наук Шкарупи Костянтина Вікторовича на дисертацію Озерної Ірини Вікторівни «Адміністративно-правове забезпечення діяльності закладів освіти в Україні», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право (081 – *Право*).

Актуальність теми дисертації. Кожне суспільство дбає про підготовку до життя молодого покоління, яке приходить йому на зміну. Освітня діяльність є могутнім чинником розвитку духовної культури, відтворення інтелектуальних і продуктивних сил суспільства, запорукою громадянського миру і майбутніх успіхів у зміцненні й утвердженні авторитету України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави – повноправного члена європейської та світової спільноти.

Основною метою державної політики в галузі освіти є створення умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, оновлення змісту освіти та організації навчально-виховного процесу відповідно до демократичних цінностей, ринкових засад економіки, сучасних науково-технічних досягнень. Реалії сьогодення вказують на те, що освіта серйозно відстає від потреб життя. Зумовлено це тим, що сучасна освітня парадигма, сформована в умовах, коли доступ до нової інформації був обмеженим для широкого кола, стимулює переважно репродуктивні форми навчання. Традиційно навчальний процес зорієнтований на отримання, в кращому випадку на творче засвоєння, комплексу знань тими, хто навчається.

Наразі освітня діяльність має бути спрямована на підготовку глобалістичної людини, яка здатна жити і ефективно діяти в глобальному середовищі. Тут існує надзвичайно широкий спектр завдань – від формування відповідних світоглядних позицій, розуміння українського розвитку в контексті світових цивілізаційних процесів до відпрацювання навичок спілкування зі світом, людьми з інших країн, переймання їх досвіду і досягнень. Це особливо

важливо в умовах, коли прогрес кожної окремої країни залежить не тільки від зусиль її громадян, але і від того, наскільки вони здатні сприймати все краще, що є в інших країнах.

У цьому контексті дисертацію І. В. Озерної цілком логічно вважати актуальною та своєчасною. Ґрунтовне дослідження здобувачем питань державного впливу на забезпечення діяльності закладів освіти з урахуванням сучасних досягнень правової науки певною мірою заповнює наявну прогалину і сприяє подальшому розвитку наукової думки.

Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Високий ступінь обґрунтованості і достовірності результатів дослідження забезпечено використанням низки загальнонаукових і спеціальних методів пізнання. Їх застосування визначає логічну побудову дисертації та дозволяє послідовно й науково обґрунтовано реалізувати мету і задачі, поставлені на початку дослідження.

Безсумнівною перевагою роботи є використання значного обсягу нормативно-правових актів, як законодавчих, так і підзаконних, загальнотеоретичних наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених, розробок фахівців у галузі теорії держави і права, конституційного, цивільного, адміністративного права.

Дисертант поставив перед собою досить важливу мету у формулюванні поняття, з'ясування характерних ознак і напрямів реалізації адміністративно-правового забезпечення діяльності закладів загальної середньої, професійно-технічної та вищої освіти, а також вироблення висновків, пропозицій і рекомендацій щодо вдосконалення вітчизняного законодавства в цій сфері, у тому числі з урахуванням відповідних міжнародних стандартів і позитивного зарубіжного досвіду окремих держав-членів ЄС.

Аналіз змісту роботи свідчить про самостійну, завершену, аргументовану, комплексну роботу і дозволяє констатувати високий науково-теоретичний та прикладний рівень проведеного дослідження. Вдала структурна побудова дисертації свідчить про науково вивірений та аргументований підхід

до вирішення поставлених задач і досягнення мети дослідження. Отже, винесені на захист положення характеризують роботу як комплексне монографічне дослідження, яке виконане дисертантом особисто.

Наукова новизна і практична цінність одержаних результатів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших наукових досліджень, в якому комплексно, з використанням сучасних методів пізнання, врахуванням новітніх досягнень науки адміністративного права розкрито сутність забезпечення діяльності суб'єктів надання освітніх послуг з боку уповноважених органів публічної адміністрації, а також виокремлено напрями удосконалення чинного законодавства у сфері, що досліджується. Здобувачкою сформульовано низку висновків, пропозицій та рекомендацій, спрямованих на вирішення зазначеного завдання.

На особливу увагу заслуговують наступні положення, висновки, рекомендації та пропозиції, викладені в дисертації, які найбільш наочно демонструють її наукову новизну, теоретичну та практичну значущість:

- сформульовано поняття «адміністративно-правового забезпечення діяльності закладів освіти» та визначено обов'язкові елементи такого владного впливу серед яких: сукупність норм адміністративного законодавства у сфері освіти; система адміністративно-правових засобів, за допомогою якого здійснюється владний вплив на правовідносини у сфері діяльності закладів освіти; уповноважені органи публічної адміністрації, які у межах покладених на них повноважень реалізують контрольні (наглядові) функції; сукупність адміністративно-правових гарантій, які створюють сприятливі умови для діяльності закладів освіти (підрозділ 1.1.);

- з'ясовано особливості функціонування і вироблено систему органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що здійснюють адміністративно-правове забезпечення діяльності закладів освіти; охарактеризовано регіональний рівень публічного адміністрування у сфері освіти (підрозділ 1.2.);

- розкрито питання реалізації адміністративно-правового забезпечення діяльності закладів загальної середньої освіти за такими напрямками: адміністративно-правове забезпечення впровадження державних стандартів загальної середньої освіти; адміністративно-правове забезпечення внутрішньої організації діяльності; адміністративно-правове забезпечення професійної діяльності педагогічних працівників; адміністративно-правове забезпечення освітнього процесу з урахуванням вікової специфіки, а також особливих освітніх потреб окремих здобувачів освіти (підрозділ 2.1.);

- обґрунтовано, що у зв'язку із необхідністю наповнення вітчизняного ринку праці висококваліфікованими фахівцями та робітничими кадрами, що продиктовано потребами національної економіки, ключовою вимогою при публічному забезпеченні діяльності всіх типів закладів професійно-технічної освіти виступає здобуття особою певної професії. Таким чином, адміністративно-правове забезпечення діяльності закладів професійно-технічної освіти стосується першочергово охоплює професійно-теоретичну підготовку, виробниче навчання та виробнича практика, а також охорону праці при здійсненні освітнього процесу та працевлаштування випускників (підрозділ 2.2.);

- проведено ретельний аналіз практики адміністративно-правового забезпечення системи оцінки якості вищої освіти, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, реалізації автономії закладів вищої освіти, а також порядку виконання державного замовлення у сфері вищої освіти (підрозділ 2.3.);

- у результаті аналізу положень міжнародних документів у сфері реалізації права на освіту різних категорій осіб та зарубіжного досвіду окремих держав-членів ЄС, з'ясовано можливі шляхи удосконалення адміністративно-правового забезпечення діяльності закладів освіти (підрозділ 3.1.);

- запропоновано напрями розвитку владних повноважень органів публічної адміністрації у сфері забезпечення освітньої діяльності, а також

відповідні зміни і доповнення до законодавства України в сучасних умовах кардинального переформатування вітчизняної системи освіти (підрозділ 3.2.).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони мають науково-теоретичну і практичну сферу застосування. Положення та висновки дисертації можуть бути підґрунтям для подальшого дослідження питань адміністративно-правового забезпечення діяльності закладів освіти, а також визначення шляхів удосконалення правового регулювання у цій сфері.

Повнота викладення матеріалів у публікаціях, положеннях, висновках і рекомендаціях, сформульованих у дисертації. Основні результати дисертації викладено в 12 наукових працях, з яких п'ять статей – у наукових фахових виданнях України, дві – у наукових виданнях зарубіжних країн, п'ять – тези доповідей на науково-практичних конференціях. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Поряд із вищезазначеним, у дисертаційному дослідженні є спірні та дискусійні положення, недостатньо аргументовані положення, неточності, зокрема:

1. У підрозділі 1.1. дисертації автором під адміністративно-правовим забезпеченням діяльності закладів освіти запропоновано розуміти врегульовану нормами адміністративного законодавства систему правових засобів і заходів, здійснюваних уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування, щодо реалізації та захисту конституційного права особи на освіту, а також сукупність правових гарантій по створенню належних умов діяльності юридичних осіб публічного та приватного права у сфері надання освітніх послуг. Поряд із цим, не розкрито зміст та напрями реалізації правових гарантій по створенню належних умов діяльності закладів освіти.

2. Автором у межах підрозділу 3.2. дисертації обґрунтовується необхідність посилення державно-приватного партнерства, що передбачає ефективну форму взаємодії держави і приватного капіталу в економічному секторі та сфері господарювання, основоположною характеристикою якого є збалансованість інтересів публічного і приватного характеру. Водночас

потребує додаткового роз'яснення позиція дисертанта щодо першочергового розвитку саме закладів освіти корпоративного типу в Україні у межах державно-приватного партнерства.

3. Значна увага у дисертаційному дослідженні приділена питанням адміністративно-правового забезпечення діяльності закладів загальної середньої, професійно-технічної та вищої освіти. Доцільно було б більше уваги приділити владному впливу уповноважених органам публічної адміністрації на діяльність закладам дошкільної та позашкільної освіти, які також є обов'язковою складовою системи освіти України.

4. У межах роботи доцільно було проаналізувати повноваження освітнього омбудсмена як нового суб'єкта адміністративно-правового забезпечення діяльності закладів освіти, що має право розглядати скарги, подані учнями і студентами, їхніми батьками, законними представниками, а також педагогами та науковцями.

Оскільки вищезазначені зауваження мають переважно дискусійний характер, свідчать про складність та різноплановість проблем практики адміністративно-правового забезпечення діяльності закладів освіти, на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження І. В. Озерної вони суттєво не впливають і не знижують його високий науковий рівень та практичне значення.

Висновок

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, досить повно викладені в опублікованих автором наукових статтях, тезах доповідей на конференціях. Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог МОН України.

Підсумовуючи все зазначене вище варто відзначити, що дисертація Озерної Ірини Вікторівни «Адміністративно-правове забезпечення діяльності закладів освіти в Україні» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретну наукову задачу, яка має

суттєве значення для науки адміністративного права, відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а сам автор – Озерна Ірина Вікторівна, заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право (081 – Право).

Офіційний опонент:

**Старший науковий співробітник науково-дослідного
центру з питань діяльності органів та установ
Державної пенітенціарної служби України
Інституту кримінально-виконавчої служби
кандидат юридичних наук**



К. В. Шкарупа

**Начальник Інституту
кримінально-виконавчої служби
доктор юридичних наук, доцент,
Заслужений діяч науки і техніки України**



Є. Ю. Бараш

